No. 248

BREDASCHE Staat-, Letterkundig- Nieuws- Zondag en Maandag COURANT, en Wetenschappelijk Blad.

1835.

18 en 19 October.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT

Breda. — Het kieskollegie van Luik is tegen den 5den der volgende maand bijeengeroepen voor het verkiezen van denen nieuwen senateur, ter vervanging van den graaf *de Mean*, die zijne demissie ingezonden heeft.

— De franschen minister *Thiers* is gisteren van Brussel naar Aix vertrokken.

— Jakues *Ramotte* die beschuldigd werd van het aanplakken van opgestelde geschriften, strekkende om de bestaande orde van zaken in België omver te werpen, is dezer dagen door de kamer van beschuldiging stelling te Brussel vrijgesproken en op vrije voeten gesteld.

— De belgische bladen maken melding van de waarschijnlijke benoeming tot hoogleeraar aan de hoogeschool van Gent van den heer *Moke*, schrijver van *l'Histoire des Francs* en van eenige welbekende romans. — Dezelfde bladen deelen als zeker mede, dat de heer *Ernst*, de oude, de hem aangeboden benoeming van professor in het natuur- en burgerlijk regt aan de katholijke universiteit aangenomen heeft.

— Een der voornaamste speculanten in vreemde fondsen te Brussel is voor een paar dagen weder failliet gegaan.

— Heden (16 *October*) waren de fondsen te Antwerpen genoteerd: Belg. 101¼; Oost. Metall. 102¾; Sp. *Guebhard* 29¼; Passet. 30, 30⅛; Lening 1834, 42, 42¼; Cortes 29⅞, ⅜; Uitgest. 14¼; Nap. zonder 92; Sicil. 93; Rom. L. 101¼; Id. te Antw. 98; Braz. 87¼.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 15den October.

De berigten die de ministeriele dagbladen heden van de Spaansche grenzen mededeelen, zijn zeer onbeduidend. De generaal *Mina* is werkelijk den 8sten dezer naar Barcelona vertrokken, en was, daar de Karlisten de grenzen van Katalonien bezetten, genoodzaakt de reis over Oleron, door Arragon te nemen.

— Te Tolosa, is ontrent het [illegible] door vreemde legioen, ruim vier honderd man sterk, ontscheept.

— Volgens het dagblad van Barcelona van den 4den, zouden onderscheidene benden Karlisten, die zich in de omstreken van Vlara, Olot en Figueres hadden gewaagd, door de troepen der junta zijn verslagen. Echter was men nog altijd voor hunne overmagt bedacht, en had aan den generaal *Cordova* verzocht, dat het korps van *Geurre*, hetwelk onlangs naar Navarre werd ontboden, naar Katalonien mogt terugkeeren. De geheele magt der Karlisten in deze provincie wordt op 15 à 20 duizend man begroot, waarvan echter naauwlijks de helft behoorlijk gewapend is.

— Uit Bayonne schrijft men van den 10den, dat don *Carlos* zich nog te St. Esteban aan het hoofd van 16 bataillons en eenige ruiterij bevond, en te Estella de junta's van Navarre en der drie Baskische provincien had doen bijeenkomen, om zoo men meende over den omslag der belastingen met onderling overleg te beraadslagen. *Cordova* hield de omstreken van Lerin bezet, en scheen deze positie vooreerst niet te zullen verlaten.

Men wilde mede te Bayonne berigt hebben dat de graaf *de las Navas* zich nog niet had onderworpen, en dat de afgevaardigden der verschillende junta's van Andalusien te Andujar waren aangekomen om aldaar eene centrale junta te vormen. Te Madrid had dit bezorgdheid verwekt.

Het schijnt dat de zoogenaamde vroeger aangekondigde onderwerping der junta van Sarragossa niet geheel onvoorwaardelijk is, immers de zorg voor de verdediging der provincie en bij gevolg de leiding der militaire magt heeft zij zich voorbehouden.

— Het gerucht dat er onlangs te Fontainebleau een toeleg werd ontdekt, om koning *Lodewijk Philips* om het leven te brengen, wordt door de ministeriele bladen thans stellig tegengesproken.

— Behalven de gewone onbepaalde verloven, heeft de minister van oorlog bij de infanterie aan de helft der officieren en aan den zesde gedeelte der onder-officieren en soldaten een verlof van vier maanden toegestaan.

— Het bulletin des loix bevatte gisteren eene ordonnantie, waarbij eene deliberatie van den departementalen raad van het departement *des côtes du Nord* word vernietigd, op grond dat men zich tegen den aard der instelling met algemeene staatkundige belangen had bezig gehouden, en bepaaldelijk de onlangs uitgevaardigde wetten op de drukpers aan had gevoerd. Niet zonder reden bevreemden zich de onafhankelijke dagbladen, dat men ten aanzien van koovele andere dier kollegien, die integendeel het gouvernement bij opzettelijke adressen, tot gestrenge handhaving dier wetten hebben aangespoord, inschikkelijker is geweest.

— Heden (14 *October*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. kont. 109,50; op tijd 108,75; 3 pCt. kont. en op tijd 68,15; Rente rest. 70,0; op tijd 99,55; Sp. *Guebhard* 33¾; Passet. 35; 3 pCt. [illegible]; Cortes zijn genoteerd; Id. Coupons 19¾; Uitgest. 14.

NEDERLANDEN.

AMSTERDAM, den 17den October.

H. M. K. H. de Prinses *van Oranje* is donderdag middag ten vier uren, van hare buitenlandsche reis op Soestdijk teruggekeerd en door Hoogstderzelver Gemaal, benevens door de beide oudste Zonen en de Dochter van HH. KK. HH. afgewacht geworden. Z. K. H. de Prins *van Oranje* wordt morgen van gemeld lustslot te 's Hage verwacht en zal de Prinses, zoo men vernoemt, zich ook spoedig derwaarts begeven.

— De *Staats-Courant* houdt heden het programma voor de opening der gewone zitting van de Staten-Generaal voor 1835—1836, op aanstaanden maandag den 19den dezer, zijnde van gelijken inhoud als dat van het voorgaande jaar.

— Te Amsterdam is woensdag en donderdag, onder voorzitting van Z. Exc. den heer *van Tets van Goudriaan*, minister van financien, gehouden de gewone zitting van het Amortisatie-Syndicaat, in welke de verrigtingen, gedurende het *twaalfde Boekjaar*, geëindigd den 30sten Junij 1835 en de Rekening en Verantwoording dezelve, met algemeene stemmen door de vergadering goedgekeurd, en de door de permanente commissie gedane voorstellen, aangenomen zijn geworden.

— Z. Exc. de baron *van Heeckeren*, gezant van ons hof te Petersburg, houdt zich tegenwoordig tot herstelling zijner gezondheid in het vaderland op, zullende Z. Exc. nog eenigen tijd in het zelve verblijven.

— Het koninklijk besluit, waarvan dezer dagen gewag is gemaakt, en waarbij bepalingen worden vastgesteld, zoo omtrent het bevorderen in het vervolg van eerste luitenants tot kapiteins of ritmeesters, als omtrent het verheffen van militairen tot den rang van officier, mitsgaders omtrent het toelaten, bij de korpsen vrijwilligers, om naar den rang van officier te dingen, het een en ander uitsluitend voor de wapens der infanterie en kavallerie, is genomen op grond, dat zoo wel bijzondere bekwaamheden en kennis in het militaire vak, als trouwe langdurige dienst, de hoofdpunten zijn, welke in het welbegrepen belang van ons leger, bij het bevorderen van officieren tot eenen hoogeren rang, op den voorgrond verdienen te worden geplaatst, alsmede, dat het voor Zr. Ms. dienst hoogst wenschelijk is, dat de meest talent-volle officieren nog in de kracht huns levens de hoogere rangen kunnen bereiken. Zr. Ms. verlangen was daarbij om, in overeenstemming met dat beginsel, zoodanige bepalingen te maken, als welke het uitzigt openen van eene vroegere bevordering voor die officieren, welke door buitengewone krachtsinspanning in het beoefenen der kundige wetenschappen, zich daarin, met bijzondere bekwaamheden en kennis hebben toegerust; zonder het billijk vooruitzigt op de bevordering te ontnemen aan hen, die, door eene langdurige militaire loopbaan, eene eervolle anciënniteit hebben verkregen; en wijders, dat de jonge lieden, welke als vrijwilligers in dienst treden, met oogmerk om eenmaal naar den rang van officier te dingen, die voorbereidende kennis bezitten, welke hun van nut kan zijn tot het verkrijgen der kundigheden, die van hen gevorderd worden, in geval zij eenmaal in vervolg van tijd tot het afleggen van een examen voor den rang van 2den luitenant mogten worden toegelaten. — Zie hier wijders de bepalingen van dit besluit:

Art. 1. De bepaling, vervat in art. 4 van ons besluit van den 25 September 1826, no. 9, volgens welke het afleggen van een examen noodzakelijk vereischt wordt, om in aanmerking te komen voor eene bevordering tot kapitein, wordt mits dezen, voor de infanterie en kavallerie, met de dagteekening dezes ingetrokken.

2. Te rekenen van den 1 Julij 1836, zullen de 1ste luitenants bij die wapens, welke alsdan twee jaren in dezen rang gediend zullen hebben, zich kunnen aanbieden om het examen [illegible]

gesteld bij ons besluit van den 23 December 1827, no. 139, af te leggen.

3. Van de zoodanigen der laatstbedoelde eerste luitenants, die aan de vereischten van dit examen zullen hebben voldaan, zal bij het departement van oorlog eene afzonderlijke rangelijst worden opgemaakt en aangehouden, terwijl bij voorkomende open plaatsen van kapitein of ritmeester de lijst dezer officieren aan ons zal worden aangeboden, om uit dezelve eene keus te doen, overeenkomstig met het voorbehoud van ons besluit van den 23 July 1822, no. 30.

4. Te beginnen met 1 July 1837, zullen de bepalingen voor het afleggen van examen tot tweede luitenants, vastgesteld bij ons besluit van den 25 September 1826, no. 9, voor de infanterie en kavallerie wederom in werking worden gebragt, zoodanig als dezelve zijn opgenomen in het voorschrift van examen, letter D van dit besluit; terwijl dus ook de bepalingen van art. 9 van dit voorschrift worden in stand gehouden.

5. Bijaldien voor dit tijdstip, in art. 4 aangegaven, eene bevordering tot 2de luitenants bij de infanterie of kavallerie mogt plaats hebben, of wel dat ook later door de omstandigheden, een of meerdere benoemingen tot dezen graad mogten gedaan worden zonder voorafgaand examen, zullen de dus bevorderde 2de luitenants, alvorens in aanmerking te kunnen komen om tot 1ste luitenants bevorderd te worden, hetzelfde examen ten genoegen moeten afleggen, waaraan zij anders, bij hunne eerste bevordering, elk volgens zijne positie onderworpen zouden zijn geweest.

6. De laatstelijk bedoelde officieren zullen, twee jaren na hunne rangverkrijging, geregtigd zijn zich aan te bieden om het hier bedoelde examen af te leggen.

7. Voortaan zal niemand worden toegelaten of aangesteld als vrijwilliger bij de infanterie of kavallerie, om later naar den graad van officier te dingen, ten zij alvorens eene examen te hebben ondergaan, en daaraan volkomen voldaan te hebben.

8. De voorwaarden welke bij dit examen zullen moeten worden vervuld, om in aanmerking te komen tot plaatsing als vrijwilliger, zullen dezelfde zijn als die, welke van toepassing zijn bij de admissie op de militaire akademie, en zoodanig als dezelve zijn opgegeven in het negende hoofdstuk van het reglement voor deze akademie vastgesteld; terwijl ondertusschen de kinderen van officieren, beneden den graad van hoofd-officier verschoond zullen zijn van de vervulling van het vervatte in § c van art. 357 van voorgemeld negende hoofdstuk.

Hetzelfde voorregt zal kunnen worden toegekend aan de kinderen van hoofd-officieren, bijaldien laatstgemelden schriftelijk hun verlangen dienaangaande te kennen gegeven en zich in de onmogelijkheid bevinden, het gezegde bij § c van art. 357 te doen vervullen.

9. De wijze van toelating tot het examen en bepaling hetzelve zal worden afgenomen, alsmede de tijd en de plaatsbepaling, zullen later door het departement van oorlog worden geregeld, terwijl in allen gevalle slechts eenmaal 's jaars een dergelijk examen zal worden afgenomen.

Bijkens opgave in de belgische bladen zijn binnen den tijd van twee maanden niet minder dan zes belgische handelvaartuigen op zee verongelukt, als: *Antwerps Welvaren*, van Antwerpen naar Havana, *Louise* en *Therese*, beide van Rotterdam naar Antwerpen, *Zwaan*, van London naar Antwerpen, *Colombe*, van Antwerpen naar Liverpool, en *Medusa*, van London naar Antwerpen bestemd. Als voorname oorzaak dezer ongelukken wordt opgegeven de ongeschiktheid der vaartuigen, die, oorspronkelijk voor binnenlandsche vaart bestemd, met eenige wijziging door de reeders tot zeeschepen waren ingerigt, doch uithoofde hunner zwakheid niet in staat waren om zee te bouwen.

— Gelijk men weet, hebben zich, op het voorbeeld van Noord-Amerika en Groot-Brittannie, ook hier te lande, en wel te Utrecht en te Drachten, genootschappen gevormd met het edele doel om het schandelijke misbruik van sterke dranken en daardoor het plegen van menig misdrijf te keer te gaan. Dit prijzenswaardige oogmerk vindt thans ook in Duitschland navolging, met name te Kirchhain in Keurhessen, alwaar zich een matigheidsgezelschap heeft zamengesteld, dat reeds vele medeleden telt. Deze hebben zich, naar luid der statuten, verbonden om elk overmatig gebruik van geestrijke dranken te mijden, het gezelschap, door aanwinst van nieuwe leden, zoo veel mogelijk te vergrooten, het brandewijndrinken onder de bedienden der leden: als handwerksgezellen, dagloonders, dienstboden, enz. naar beste krachten te verminderen en zulke personen, die aan het gebruik van sterken drank verslaafd zijn, op geenerlei wijze verdienstelijken arbeid te verleenen, voor en aleer zij hunne schandelijke gewoonte hebben laten varen.

— Uit Kopenhagen wordt gemeld, dat de eerste vergadering der provinciale Staten van Denemarken thans tot stand gekomen is. Haar eerste werk is geweest aan den koning een adres van dankbetuiging te bieden voor deze uit eigen beweging aan Denemarken verleende instelling, waarvan men zich de beste gevolgen voor 's volks welvaart belooft.

— Te Newfoundland heeft den 29sten September een zware brand gewoed, door welken ongeveer honderd woningen zijn in de asch gelegd.

— De Londensche berigten tot den 14den dezer houden geen nadere oorlog of iets bijzonders. Ter beurze van den vorigen dag (den 13den) waren genoteerd: 5 pCt. gecons. 91; Ned. 2½ pCt. 53; 5 pCt. 100¼; Spanje 45¼; Portugal 35⅝; Bras. 85¼.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 14den October.

De Koning van Pruissen is den 8sten dezer op zijne terugreis van Töplitz te Erdmansdorff aangekomen, waar ook de Kroonprins en Kroonprinses van Pruissen, benevens 's Koninge Zoon Prins *Willem* met Gemalin verwacht werden. Prins *Willem*, broeder des Koninge, is den 3den met zijne familie van Töplitz te Fischbach gearriveerd.

— Een deel der keizerlijk Russische lijfgarde-kavallerie van alle wapenen werd op zijnen terugkeer van Kalisch den 6den dezer te Warschau verwacht, waar hetzelve een paar dagen rust zoude houden.

— Uit Praag schrijft men van den 6den dezer, dat de Keizer en Keizerin van Oostenrijk den vorigen middag waren verrast geworden door de, op dat oogenblik onverwachte aankomst van den Keizer en de Keizerin van Rusland, die in het strengst incognito aan den slotburg waren afgestapt. Des avonds hadden de beide Monarchen met hunne Gemalinnen en de overige aldaar vereenigde vorstelijke personen, in twaalf rijtuigen, elk met zes paarden bespannen, de stad doorgereden, die prachtig geïllumineerd was.

De Aartshertog *Frans Karel* is den 6den van Praag naar Weenen vertrokken. Dien dag had de bezetting van Praag uit omtrent 10,000 man bestaande, voor de hooge vorstelijke personen de revue gepasseerd.

— Blijkens twee te Munchen verschenen programma's, zou op den 12den de plegtige legging van den eersten steen aan de nieuw te bouwen St. Bonifacius-kerk aldaar plaats hebben, en den volgenden dag de feestelijke onthulling van het door de burgers van Munchen, ter gedachtenis van den overleden Koning *Maximiliaan Joseph*, opgerigt monument.

— Uit Odessa wordt van den 22sten geschreven, dat lord *Durham*, den 15den te voren, aan boord der oorlogs-stoomboot *Bluto*, na eene vaart van 76 uren, van Konstantinopel aldaar aangekomen was. Hij had dadelijk de voor hem bestemde vertrekken in het quarantaine gebouw betrokken en het bezoek van den gouverneur ontvangen. Na eene veertiendaagsche quarantaine, zou hij de reis naar Petersburg voortzetten.

— Te Weenen waren den 8sten October genoteerde 5 pCt. Metall. 102¼; 4 pCt. 99⅝; Bankactien 1346.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — Men schrijft uit *Stuttgart*, dat eenige zich aldaar bevindende jonge Schrijvers het voornemen hebben opgevat, om de strekking der zoogenoemde *jonge literatuur*, in eene reeks van nadenkelijke vlugschriften te bestrijden. Als eene eerste vrucht dier vereeniging zoude beschouwen zijn een klein geschrift, getiteld: „*Die junge Litteratur im Kampfe gegen* Wolfgang Menzel, *ein* Vade mecum *für das deutsche publikum.*" Als schrijver wordt genoemd zekere Dr. BACHERER, correspondent van eenige Zuid-Duitsche Dagbladen. — Op het gedenkteeken, 't welk te *Kulm*, ter vereering der dapperen, die onder den Generaal Ostermann aldaar op den 29 Aug. 1813 tegen VAN DAMME gestreden hebben, waarvan onlangs de eerste steen door de Monarchen van *Oostenrijk*, *Rusland* en *Pruissen* gelegd is, zal aan eene zijde het volgende opschrift gesteld worden, door Professor LANDI te *Milaan* ontworpen: *Vexillariis Prætorian. Cohortium Russicorum Interritis, Fortissimis, Quod Fide, Virtute, Constantia Irruentibus Gallorum Copiis Impares Numero Sirenue in Acceptu Obstitere, Fœderatique Principes Acie Instructa Hostibus Coptis Victoriam Inclytam Nacti sunt.* en daartegen over: *Monumentum ab Imp. Francisco P. F. Augusto Victoria Pace constitutum Ferdinandus Aug. Fil. Augustus A. Solis Exstructi XXXV Sept. An. MDCCCXXXV. Lapidem Auspicatus Stanislao Ferdinando Aug. Imp. Austr. Nicolao Aug. Imp. Russ. Friderico Guilielmo Rege Boruss.* De opschriften op de twee andere zijden van het gedenkteeken aan de keuze van den Kaizer van *Rusland* zijnde overgelaten, zoo heeft deze verlangd, dat de eene zijde de namen der hier gesneuvelde Officieren bevatten en de andere aan de nagedachtenis van Keizer ALEXANDER gewijd zijn zoude. Er is te dezer gelegenheid een gedenkpenning geslagen, waarop het gedenkteeken staat afgebeeld, met het omschrift: *Cohorti Prætorianæ fortiter ad Culm XXIX Aug. MDCCCXIII.* en aan de andere zijde: *Ferdinandus Austriæ Imperator ex Divi Patris Sententia monumentum exstrui jussit MDCCCXXXV.* — PAGANINI heeft uit *Milaan* eene waarschuwing aan het muziek-lievend publiek bekend gemaakt, waarin hij, te kennen gevende,

dat in eenige plaatsen, met name te *Leipzig*, onlangs verscheidene muzijkwerken onder zijnen naam verschenen zijn; de volgende door hem in druk uitgegevene muziekwerken alleen voor de zijne erkent, en alle overige voor ondergeschroven en valschelijk met zijnen naam voorzien verklaart: 24 *capricci* of studiën voor de viool; 6 kleine sonaten voor viool en guitare; 6 quartetten voor viool, alt, guitare en violoncel.

NEDERLANDEN. — Curatoren van het Stolpiaansch Legaat aan de universiteit te *Leijden* hebben in hunne vergadering, den 9den dezer gehouden, besloten de volgende vraag ter beantwoording voor te stellen:

Quoeritur utrum principium rationis sufficientis formam sit theologiae naturalis fundamentum, an idoneis argumentis labefactari possit? Si probetur, quibus rationis cultu omnem dubitationem poni queat? Si rejiciatur, quale placeat illud istius disciplinae fundamentum, quo nitatur Dei existentiae demonstratio, qua ab ipso mundo diversus hujusque tum conditor et providus parens, tum legislator ac judex sit? dat is: *Wordt gevraagd, of het beginsel der genoegzame rede de hechte grondslag zij der natuurlijke godgeleerdheid, dan of dat beginsel door gezonde bewijzen verzwakt kan worden? Wanneer hetzelfde mogt worden aangenomen, met welke redeneringen kan het dan boven allen twijfel verheven worden? Mogt het verworpen worden, welken anderen grondslag voor bovengenoemde wetenschap is dan aan te nemen, waarop het bewijs kan gebouwd worden van het bestaan van God als van de wereld verschillend, en van deze de oorzaak, verzorger, wetgever en regter?* Met toezegging eener gouden medaille, of des verkiezende hare waarde van twee honderd en vijftig guldens, aan hem wiens verhandeling ter beantwoording boven alle anderen den eerepriis zal waardig gekeurd worden. De verhandelingen moeten in het latijn of nederduitsch geschreven, met eene zinspreuk geteekend en voorzien zijn van een verzegeld biljet, van buiten dezelfde zinspreuk, van binnen den naam en het adres des schrijvers inhoudende, en vrachtvrij worden toegezonden, vóór of op den 31 December 1836, aan den professor J. H. VAN DER PALM, te *Leijden*, thans secretaris van het bovengemeld Legaat. — Door de Hollandsche Maatschappij van fraaije Kunsten on Wetenschappen zijn, in hare zitting van den 26sten van Herfstmaand dezes jaars, te *Rotterdam* gehouden, de navolgende vragen voorgesteld en aangenomen, om beantwoord te worden voor of op den eersten van Louwmaand 1837:

a. In het vak der Nederlandsche Taalkunde: *Wat is in het algemeen weltuidendheid eener Taal in hare bestanddeelen? Zijn er in den gebonden en ongebonden stijl zekere regelen in de op elkander volging der klanken aan te wijzen, waardoor het oor gestreeld wordt, zoodat zoetvloejendheid niet in weekheid, en kracht niet in hardheid ontaarde? In de beantwoording dezer vraag verlangt men proeven uit de meest bekende Talen.*

b. In het vak der Theorie van de Schoone Kunsten, buiten de Dichtkunst: *Waarin bestaat de uiterlijke welsprekendheid? welke zijn hare voordeelen? en op welke wijze derzelver beoefening in ons Vaderland het best bevorderd kunnen worden.*

c. Voor eene Lofrede: CHRISTIAAN HUYGENS.

H. A. HAMAKER.

Diep-treffende slagen heeft, in de laatste weken, bij de verwisseling van het jaargetijde, de Dood aan vele huisgezinnen toegebragt; maar geen ander heeft bij weggeraapt, in meer opzigten en algemeener betreurenswaardig dan HENDRIK ARENT HAMAKER. Hetzij men zich voor de geestene brengt die zeven kinderen, in een tijdsbestek van acht dagen van moeder en vader beroofd, beide in de kracht des leeftijds weggerukt; hetzij men het verlies overweegt, door de Leidsche Universiteit geleden, in den dood van een harer schoonste sieraden; hetzij men denkt aan den schat van geleerdheid, door zijnen dood, voor de wetenschap, en den roem van ons Vaderland verloren gegaan: in al die opzigten is het verscheiden van HAMAKER treurig en betreurlijk, en hoezeer van dat overlijden in dit Dagblad reeds met eenige lofvermelding berigt is gegeven, gevoelen wij ons echter gedrongen, nog met weinige woorden te trachten om onze Lezers althans eenigermate te doen gevoelen, welk eene gruwelijke slag aan den Letterkundigen hemel verdwenen is. HAMAKER toch was een man, die den Nederlandschen roem van geleerdheid, zoo buiten- als binnenslands waardiglijk handhaafde, en door zijne uitgegevene geschriften en briefwisseling met de eerste Geleerden, sich eene vermaardheid had verworven, waardoor zijn dood, met dien van den onlangs overledenen [illegible], gewis zal beschouwd worden als eene aanmerkelijke [illegible] in de vorderingen der kennis van het Oosten, waarheen de blikken der Letterkundigen zoo wel, als der Staatsmannen in den laatsten tijd, met eene bijzondere belangstelling gerigt zijn. Maar, behalve de kennis der Oostersche letteren, bezat HAMAKER eenen grooten rijkdom van verscheidene kundigheden, ja, eene voorbeeldelooze uitgestrektheid van wetenschap. De grondslag zijner wetenschappelijke vorming was de studie der Grieksche en Latijnsche Letterkunde geweest, waarmede hij, onder de leiding van den Hoogleeraar D. J. VAN LENNEP aan het Amsterdamsche Athenaeum eene buitengewone en grondige kennis had verkregen. Later wijdde hij zich meer bijzonder toe aan de Oostersche talen; hierdoor werd hij geleid tot de studie der algemeene Linguistiek, waaraan hij ook de beoefening der nieuwere talen dienstbaar maakte. Hij was in dit opzigt de stichter eener nieuwe School in ons Vaderland, waarvan reeds uitmuntende kweekelingen waren voortgekomen; bij wien hij de kennis als het eenige middel beschouwde om tot regelmaat en naauwkeurigheid te komen in de leer der woordvorming, ook van onze eigene moedertaal; waarom hij ook zijne Akademische Voorlezingen daarover in het Nederduitsch aan het publiek heeft medegedeeld, het laatste werk, 't welk van hem het licht heeft gezien, slechts weinige maanden geleden. Voor deze studiën bezat hij eenen bijzonderen aanleg; een sterk ligchaamsgestel, geschikt tot langdurigen arbeid; vuur en geestdrift tot rusteloze nasporing van wetenschappelijke ontdekkingen, en tot uitbreiding van onzen nationalen roem in het rijk der Wetenschap; een taai geduld, om de omslagtigste en somtijds vruchteloozo navorschingen te volbrengen; een juist oordeel om schijn van waarheid te onderscheiden; een helder hoofd, om systematische juistheid te brengen in de onderwerpen welke hij behandelde. Behalve zijne studie der talen, welke hij niet alleen als werktuigen om tot wetenschap te geraken, maar waarvan hij de kennis als eene wetenschap zelve, in den eigenlijken zin, beschouwde, bezat HAMAKER eene buitengemeene kennis van de geschiedenis der oude en nieuwe volken, en met dezelfde gemakkelijkheid en verzekerdheid sprak hij over de gebeurtenissen van vroegere eeuwen, en over de dynastiën, lotgevallen en zeden van het Oosten, als over hetgeen, als het ware, onder zijne oogen was voorgevallen. Over meer dan een duister of betwist gedeelte der Oostersche geschiedenis heeft hij een nieuw licht verspreid; verscheidene punten uit de Historie der kruistogten, inzonderheid het Nederlandsche Volksverhaal omtrent de inneming van *Damiate*, heeft hij uit Oostersche Schrijvers opgehelderd; want wat hij voor waarheid hield, verkondigde hij rondborstig, verdedigde hij met vuur, en ontzag daarbij noch personen noch vooroordeelen. HAMAKER bezat daarenboven veel letterkundigen en dichterlijken smaak; nu eens ontvouwde hij in zijne Verhandelingen de schoonheden van het Grieksche Treurspel, dan weder den rijkdom der Oostersche poëzij; wat de latere dichters bij onderscheidene volken hebben voortgebragt, kende hij en wist hij te waarderen, en somtijds gaf hij ook zelf lucht aan zijn gevoel in Nederlandsche verzen. Van dit alles is veel in zijne uitgegevene geschriften bewaard gebleven, maar nog veel meer voor altijd voor ons verloren, sedert dat werkzame en met zoo vele kundigheden toegeruste hoofd werkeloos en onbezield daar nederligt. Moet slechts zijn voorbeeld niet verloren gaan! een voorbeeld ter leering, langs welken weg men zich tot een verdienstelijk geleerde, tot een sieraad van zijn vaderland kan verheffen; een voorbeeld hoe veel de meest omvattende grondige geleerdheid verschilt van die oppervlakkige veelweterij, waarheen de geest van onzen tijd maar al te veel eene strekking heeft. Ook in dat opzigt zal de in 't licht stelling der verdiensten van HAMAKER leerrijk kunnen zijn, en men mag verwachten, deze, op eene zijner waardige wijze uitgevoerd, te zullen ontvangen van den man, dien HAMAKER in de opdragt van zijn jongst uitgegeven werk, niet alleen met den naam van broederlijken vriend vereerde, met wie hij dertig jaren zoo bad omgegaan, dat zij meer en meer onontbeerlijk voor elkander waren geworden, maar dien hij daarin tevens *een zijner beste en verstandigste beoordeelaars* heeft genoemd. Dan zal ook ieder, die minder bekend mogt zijn met HAMAKERS verdiensten ten aanzien der Oostersche Letterkunde, zich kunnen overtuigen, dat het geene overdreven hulde was, hem door den geliefden Hoogleeraar en eerwaardigen Dichter Mr. J. H. HOEUFFT toegebragt in het Latijnsch *Epitaphium*, geplaatst in onze Courant van Dingsdag II. en in den *Algemeene Konst en Letterbode* van II. Vrijdag, door den Hoogleeraar P. HOFMAN PEERLKAMP, een bij uitstek bevoegd beoordeelaar, overvaardig verklaard om door allen gelezen te worden, welke Latijnsche poëzij in den echten zin van het woord kennen en achten. Aan dit Epigram, met een paar veranderingen, door den Dichter in hetzelve gemaakt, verleenen wij andermaal eene plaats, en voegen er bij eene vertolking, in rijmelooze verzen, door den Dichter zelven vervaardigd, en ons goedgunstiglijk medegedeeld:

D. M.

Henrici Arentii Hamaker,

Linguarum Orientalium in academia Lugduno-Batava Professoris.

Vos, quibus Evae colitur facundia suadae,
Ardor et est doctas nosse Orientis opes,
Spargite thure solum, Nabathea spargite messe,
Muneribus et, quas fert dives odoris Arabs.
Cinctus Idumea palma et Libanitide cedro,
Jordanisque sacris ora rigatus aquis,
Hic HAMAKERUS recubat, quem Fama silebit,
Quum terris extul lingua Sionis erit.

GRAFSCHRIFT

OP DEN HEER

HENDRIK ARENT HAMAKER,

Hoogleeraar in de Oostersche Letterkunde aan de Leidsche Hoogeschool.

Gij, die welsprekendheid vereert der Morgenlanders,
Die u verlustigt in des Oosten letterschat,
Strooi wierook op deez' grond, strooi Nabatheesche geuren,
Strooi met welriekend kruid, dat d' Arabier u zendt.
Met Libans ceder, met Idumes palmenbladen
Gekroond, en mild gedrenkt uit den Jordaanschen vloed,
Rust hier HAMAKER, hij, van wien de Faam zal zwijgen,
Als Sions heil'ge taal van de aard zal balling zijn.

Graanmarkt te Amsterdam.

VRIJDAG, *den 16den October.*

TARWE. — Als voren, doch niet veel in omgaande, alleen bij groote partij is 133 ℔ puike witbonte Pools. tot *f* 245 verkocht; – voorts bij gerijf 129 Pommers. *f* 190; - 123 Banth. *f* 150; - 127 O. en N. Vriess. *f* 166; - 133 N. Groninger *f* 180.

ROGGE. — Met weinig handel: 124 ℔ N. Overijssels. *f* 150; – 124 Zeelander *f* 146; - 124 Norder *f* 143.

GARST. — Als voren: 108 ℔ N. Oldammer winter *f* 118.

HAVER. — Stil: 84 ℔ O. Fijne *f* 90.

BOEKWEIT. — Ruim prijshoudende: 119, 121 ℔ N. Groninger Zand *f* 165, 172; - 121 N. Vriess. *f* 172, 173; – 118 Gordijker *f* 170.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

VRIJDAG, den 16den October

	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h.u
NEDERLAND. pCt.			
Werk.Schuld 2½	55⅛	55⅜	55⅜
dito dito 5	101⅞	101⅝	
Uitgestel. dito.	1 2⅝	1⅜	1⅜
Kansbill. dito.	24 15/16	25	24 15/16
Amort. Synd. 4½	95¼	95⅝	95¼
Dito dito. 3½	79½	79⅝	79½
Schatkistbill. 4			
Hand.-Maats. 4½	115	116	116
Nieuwe Dito. 4½	101⅞		
FRANKRIJK.			
Ins. Grootb.. 3			
ENGELAND.			
Dito p. 12 Aug. 3			
SPANJE.			
Per. R. E. Ams. 5	30¼	30⅜	30 1/16
Dito *f* 1000.. 3	18¾	18 3/16	18¾
Fransche Uitg.	14⅜		
Cort. B. Lond. 5	29⅞	30¼	30⅛
Engelsch. Uitg.			
PORTUGAL.			
Obl. te Lond. 5			
Dito dito 3			
NAPELS.			
Certific. *L & B.* 5			
Dito *Farle & C.* 5	93⅛		
Leen. Lond. *R.* 5	100		
RUSLAND.			
Obl. *Hope* 1798/1816. 5	103¾	103⅞	

	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h.u
pCt.			
Dito 18 28/100 ... 5	104¼		
Cert. dito 18 31/32. 5	97¾	97¾	
Obl. te Lond. 5	101		
Cert. te Hamb. 5			
Ins. in Assig. 6			
Certific. dito. 6			
POLEN. A. L. fl. 300			
Aand. L. fl. 500	151	151¼	
PRUISSEN.			
Dito dito R. 50.	105¼		
Neg. L. 1830. 4			
OOSTENRIJK.			
Aand. L. *f* 100.			
Dito dito 250. 4			
Metalliek. ... 5	98¾	98⅞	98¾
Dito L. gen. .. 5			
Dito. 2½	56¾	56⅞	
Obl. *Goll & C.* 5			
Dito. 4	91⅝		
Cert. Stadsb. 2½			
Ween. B. act. 3			
N. Ween. Aand.			
DENEMARKEN.			
Leen. te Lond. 3			
BRAZILIEN.			
Dito *Rotsch.* 5	87		
Russ. Fa. Aand. 500 Fr. *f*			

*** Heden verloste voorspoedig van eene *DOCHTER*, E. R. M. VAN MEETEREN, veelgeliefde Echtgenoote van

J. H. VAN WOLFRAMSDORFF.

BREDA, den 16. October 1835.

MET HOOGE TOESTEMMING.

SCHOUWBURG TE BREDA.

Op Maandag avond, den 19 dezer, zal er ten Tooneele gevoerd worden: *MIDDERNACHT*, of LIST tegen LIST. Blijspel in drie Bedrijven. Na hetzelve: Het HUWELIJK van *JOCRISSE*. Blijspel in een Bedrijf. Ten Slotte: Groote HARLEQUINADE en BALLET. Pantomime in 2 Bedrijven, versierd met Dans en Vuurwerk.

Prijzen der Plaatsen: 1ste Rang 75, 2de 50, 3de 30 Cents.

Kaartjes zijn te bekomen boven ROSU in de Veemarktstraat, N°. 523, als ook in de Schouwburg.

VOOR HET RIJK.

VIERDE DIRECTIE VAN FORTIFICATIEN.

VESTING BREDA.

OPENBARE AANBESTEDING.

Ingevolge magtiging en onder nadere goedkeuring zal, door den Kolonel-Directeur der Vierde Directie van Fortificatien te Breda, in het openbaar worden Aanbesteed:

Het BOUWEN van een KLEIN ARSENAAL, *op de zoogenaamde* Gasthuisvelden, *binnen de Vesting* Breda, *met het MAKEN van de daarbij behoorende* AFSLUITINGEN *en het BESCHOEIJEN van een gedeelte der RIVIER* DE MARK, *achter hetzelve.*

Deze Aanbesteding zal geschieden op ZATURDAG den 31sten October 1835, des morgens, ten *elf* ure, in het Koffijhuis op de Groote Markt, bij A. PYTAK, alwaar het Bestek van stonden aan ter lezing zal liggen, en inmiddels nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Majoor Eerstaanwezenden Ingenieur te Breda, alwaar ook de Teekening van het Gebouw des morgens van 10 tot 12 uren te zien is.

VOOR HET RIJK.

Amortisatie-Syndicaat.

AANBESTEDING.

De AGENT van het DOMEIN te Breda, als daartoe geautoriseerd, zal op Maandag den 19den October 1835, 's morgens om 11 ure, ten Huize en Herberge van JAN VAN ALPHEN, in den Zandberg, buiten de Ginnekenpoort, onder Teteringen, ten overstaan van den Heer Burgemeester der Gemeente Teteringen, publiek aan den minst eischende Aanbesteden:

1°. De LEVERANTIE, en 2°. het TRANSPORTEREN van 50 kubiek Ellen STRAATMIST, ten dienste van het Liesbosch.

3°. De LEVERANTIE, en 4°. het TRANSPORTEREN van 235 kubiek Ellen dito STRAATMIST, ten dienste der Mast- en Ulvenhoutsche Bosschen, en voorts onderscheiden SPIT- en AARDEWERKEN in de Mast- en Ulvenhoutsche Bosschen. Alles breeder bij Billetten omschreven.

De Algemeene en Bijzondere Voorwaarden van Aanbesteding liggen ter lezing ten Kantore van den Agent, terwijl bij de Plantsoenmeesters in de respective Bosschen nadere informatien en aanwijzingen te bekomen zijn.

BREDA, 28 September 1835.

De Agent voornoemd: M. SMITS.

TE KOOP:

Twee RIJ-PAARDEN, te bevragen bij den Heer A. VAN HOOLDONK, te Notsel, gemeente Ginneken, en

Een Poolsche overdekte MANDE-WAGEN, voor 6 plaatsen, bij DRIESSEN, op den Heuvel, te Tilburg.

VERKOOPING VAN PAARDEN.

Geschikt voor alle diensten, waaronder eenige van prijs.

Op DINGSDAG den 20sten October 1835, des voormiddags 10 ure, bij J. VAN DEN NOORD, aan den Teteringschen Dijk, nabij Breda, *om kontant geld*, of op *drie maanden crediet*, mits behoorlijke bekende en solvable borg worde gesteld.

Verkooping van Vaste Goederen.

Mr. J. F. C. J. DE ROY, Notaris, residerende te Breda, zal, ten verzoeke van zijne principalen, op Donderdag den 22sten October, in het Koffijhuis bij de Gezusters PISTORIUS, aan de Haven aldaar, finaal Verkoopen:

1°. Eene HUIZINGE, PLEIN en ERVE staande en gelegen binnen Breda, aan de westzijde van de Eindstraat, gekwot. lett. B, n°. 35; belend: zuid en west de Heer *Sterk*, oost de Straat.

2°. Eene HUIZINGE, PLEIN en ERVE, staande en gelegen alhier, aan de westzijde van de Boschstraat, gekwot. lett. B, n°. 298; belend: oost *Hultermans*, west *Bomaars*, zuid de Straat.

TE HUUR:

In het volkrijk dorp Budel, 2 uren van Valkenswaard gelegen, eene HEEREN HUIZING, gelegen aan de Markt, voorzien met drie royale Beneden-Kamers, ieder met twee nieuw-modische Schuiframen, twee Tuin-Kamers en twee Boven-Kamers, alle planken vloeren; Zomer- en Winter-Keuken, royalen Gang, alles geplafonneerd, Remise en Stalling voor 2 Paarden, Tuin, Bleekveld met exquise Vruchtboomen, ruim ¼ hooder groot. Tegen eenen zeer billijken prijs en des noods te aanvaarden *primo* November aanstaande, of naar verkiezing. — Te bevragen bij STAELENBERG LEMMENS, te 's Bosch, of bij de Uitgevers dezer. Brieven *franco*

STOOM-JAGT

PRINSES MARIANNE.

van *MIDDELBURG* naar *ROTTERDAM*,

October 1835.

Van *Middelburg.*				Van *Rotterdam.*			
Dingsdag den	20,	's morg.	10 uur	Maandag den	19,	's morg.	3½ uur
Vrijdag »	23,	»	5 »	Woensdag »	21,	»	4 »
Zondag »	25,	»	6 »	Zaturdag »	24,	»	5 »

EN SOUSCRIPTION

chez Broese & Comp., Libraires à Breda:

COURS COMPLET DE PAYSAGE PAR THENOT.

Ouvrage grand in 4° expliqué par les principes de la Perspective, quinze livraisons, formées chacune de quatre Planches avec texte explicatif.

Tout l'ouvrage sera terminé avant la fin de cette année.

La dixième livraison est en vente, contenant: *Ferme de Sapin; Cour de Ferme; Chateau de Française de Foix à Chateaubriant; le pont de Meurtre, Auvergne.*

Prix de chaque livraison: 80 Cents.

EN VENTE CHEZ LES MÊMES;

BIBLIOTHÈQUE MUSICALE DE CHANT ITALIEN,

avec accompagnement de Piano et morceaux séparés pour Piano seul. Cette bibliothèque se compose: 1° de 584 morceaux de chant, *airs, duos, trios, morceaux d'ensemble*, extraits de 140 opéras des auteurs italiens et allemands; tels que *Bellini, Meyerbeer, Carafa, Cherubini, Cimaroza, Hummel, Meyerbeer, Müller, Mozart, W. Rombert, Rossini, Vogel, Weber*, etc. etc.; 2° de 80 morceaux pour Piano seul de diverses forces tels qu'*ouvertures, fantaisies, airs variés*, etc. Cette musique a été gravée par les meilleurs artistes de Paris; elle est imprimée sur très-beau papier.

L'Ouvrage est entièrement terminé; on peut prendre les morceaux séparément à raison de 20 Cents la feuille.

Chez les susdits on trouve *Une Collection de Manuels*, formant une Encyclopédie des Sciences et des Arts. Format in-18. Par une réunion de savans et de praticiens. Tous les traités ou Manuels que contient cette collection se vendent séparément, pour des prix très modiques.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.